

Oslo, 14. november 2012

Forslag til endringer i energiloven – høringsvar fra ZERO

Vi viser til høringsnotat av 18. september 2012, hvor OED har foreslått endringer i energiloven. Miljøstiftelsen ZERO vil med dette gi sine innspill til endringsforslagene.

ZERO registrerer at det er to lovendringer som foreslås. Når det gjelder presiseringen av hva konsesjonsplikten for utenlandshandel omfatter, mener ZERO det er bra at OED følger opp ESAs tilbakemelding om at det tidligere var uklarheter og endrer ordlyden.

Når det gjelder presiseringen av eierskapet ønsker ZERO å kommentere flere elementer.

Oppsummering

Det er viktigere å opprettholde utbyggingstakten av dagens planer for mellomlandsforbindelser og igangsette prosjektering av nye, enn det er med eksplisitt statlig eierskap.

Innføring av eksplisitt statlig eierskap vil etter ZEROs syn føre til mindre fokus på utbygging av mellomlandsforbindelser. Det er en reell fare for at lovforslaget, dersom det vedtas, vil gi lavere utbyggingstakt av mellomlandsforbindelser og redusere dagens fagmiljø. Lovforslaget vil også i sin nåværende form monopolisere initiativet til å utvikle nye forbindelser, noe som trolig vil føre til færre nye prosjekter i fremtiden. For å unngå uheldige konsekvenser av lovendringen forutsetter det at:

- Statnetts mandat endres slik at selskapet får flere incentiver for utbygging og planlegging av nye mellomlandsforbindelser.
- Det etableres en langsiktig strategisk retning i politikken på mellomlandsforbindelser, der Norges rolle i et fremtidig europeisk kraftmarked beskrives.
- Kapasitetsutfordringene i Statnett adresseres.
- Klima må inn som utbyggingskriterium for mellomlandsforbindelser i Statnetts mandat.

Hvis dette ikke gjennomføres mener ZERO lovendringen om eksplisitt statlig eierskap ikke bør innføres.

Nærmere om Zeros syn på lovforslaget:

Som miljøstiftelse jobber ZERO med å undersøke og fremme tiltak som reduserer klimagassutslipp. Kraftnett i alle former er svært viktig for å gjøre det mulig å bruke fornybar energi til å fase ut fossil energiproduksjon og – forbruk. Dette er årsaken til at ZERO ønsker en ambisiøs utbygging av mellomlandsforbindelser mellom Norge og andre land. Vi mener det bidrar til energiomlegging fra fossil til fornybar energi, som vi ser i for eksempel Danmark. Vi mener nett mellom land er en viktig forutsetning i et fremtidig utslippsfritt europeisk kraftsystem, både for å optimalisere ulike lands fornybar kraftproduksjon og for å unngå at alle land må sitte med en fossil reserve for å være 100 prosent selvforsynte med kraft.

ZERO har ingen preferanser til hvem som eier mellomlandsforbindelsene, men ønsker å opprettholde utbyggingstakten som ligger i dagens planer. ZERO ønsker også en ambisiøs utbygging utover dagens utbyggingsplaner, som går frem til 2020. Vi mener Statnett har kunnskap og erfaring til å være en god eier, men dagens kapasitetssituasjon vil gjøre det krevende å gjennomføre dagens utbyggingsplaner uten forsinkelser. Statnetts mandat legger ikke til rette for en videre utbygging. ZERO mener derfor at lovforslaget forutsetter enkelte politiske tilleggsvedtak.

Statnett må få flere incentiver for utbygging

Et eksplisitt statlig eierskap vil ifølge lovforslaget føre til at kommersielle mellomlandsforbindelser vil ha begrenset betydning. ZEROs oppfatning er at lovforslaget vil føre til at kommersielle initiativ faller helt bort, ettersom de økonomiske incentivene for aktørene bortfaller. Mellomlandsforbindelser prosjektert av kommersielle aktører har bidratt i stor grad til de utbyggingsplanene vi har til kontinentet i dag. Det virker derfor rart at OED skriver i høringsnotatet at lovendringen vil konkretisere gjeldene praksis. Lovendringen vil tvert imot endre gjeldene praksis ved å lukke kommersielle aktører ute, og fjerne en viktig pådriver for norske mellomlandsforbindelser.

Dette mener vi tilsier en endring i Statnetts mandat slik at systemoperatøren får flere incentiver for å utrede og prosjektere mellomlandsforbindelser utover dagens utbyggingsplaner, hvis lovendringen vedtas. Mandatet må styrkes med et mer internasjonalt fokus og et klimafokus. ZERO mener klimahensyn må inn i Statnetts mandat på lik linje med samfunnsøkonomisk lønnsomhet og forsyningsikkerhet, og at klimahensyn må telle som et selvstendig kriterium for å bygge mellomlandsforbindelser, for å realisere klimakutt ved å bidra til energiomleggingen i Europa.

Kapasitetsutfordringene må behandles politisk

ZERO registrerer begrunnelsen for statlig eierskap i lovforslaget. Vi mener at opprettholdelse av utbyggingstakt og etablering av nye mellomlandsforbindelser etter 2020 er viktigere enn eksplisitt statlig eierskap. Derfor stiller vi oss kritiske til lovendringen. ZERO frykter at dette kan føre til forsinkelser i dagens utbyggingsplaner nasjonalt og ut av landet, gitt den begrensede kapasiteten i

Statnett. ZERO mener kapasitetsproblemene i Statnett må behandles politisk uavhengig av lovforslaget. Det må vurderes om Statnett kan klare å gjennomføre dagens utbyggingsplaner hvis de får tilført kapital eller flere ansatte. Hvis ikke mener ZERO at kommersielle aktører må slippes til. Det er flere ulike samarbeidsmodeller mellom Statnett og kommersielle aktører som kan benyttes for å holde utbyggingstakten oppe.

Politisk strategisk retning må etableres

Det må også komme tydeligere politiske føringer på at Statnett må starte planleggingen av nye forbindelser allerede i dag. Hvis det skal bygges flere forbindelser ut av landet på 2020-tallet viser tidligere prosjekter at de må planlegges allerede 10 år i forkant. Statnett kan ikke vente med planleggingen av nye forbindelser til dagens krevende utbyggingsplaner nasjonalt og ut av landet er gjennomført. Dette krever en langsiktig strategisk retning i politikken knyttet til mellomlandsforbindelser. Den må diskutere hvilken rolle Norge skal ha i et fremtidig europeisk kraftsystem, og må også konkretisere hvordan norsk energipolitikk skal bidra til norske og globale klimamål. Vi har den kunnskapen vi trenger, så nå mangler det bare å integrere de to politikkområdene klima og energi.

En langsiktig politikk er viktig for gi signaler til land på kontinentet om hvilken rolle Norge vil ta i et fremtidig europeisk kraftmarked, som dannes gjennom den pågående omleggingen fra fossil til fornybar energi i EU. En monopolisering av mellomlandsforbindelsene og fortsatt kortsiktige planer, vil sende signaler om at Norge ikke ønsker å integreres tettere med andre land på kontinentet. Dette strider imot EUs mål om et tettere og mer integrert kraftmarked i Europa.

Unngå fremtidige begrensninger

Et annet element med eksplisitt statlig eierskap er at all kompetanse vil samles i ett selskap. I tillegg til at alle utbyggingsinitiativ skal komme fra Statnett, vil også alle faglige utredninger, alle offentlige utspill og faglige innlegg i samfunnsdebatten komme fra Statnett. Det vil skape en lukket debatt. Statlig eierskap krever også at den faglige kompetansen på mellomlandsforbindelser ikke bare holdes vedlike, men også styrkes i Statnett. Hvis Norge i fremtiden ønsker å satse ambisiøst på mellomlandsforbindelser kan ikke mangelfull kompetanse og begrenset fagmiljø være til hinder for dette. Dette må også inngå i den politiske strategien.

ZERO frykter at lovendringen vil begrense fremtidig utbygging av mellomlandsforbindelser, hvis ikke de politiske tilleggsvedtakene skissert i dette høringssvaret gjennomføres. Dette vil ha svært negativ effekt for Norges globale klimabidrag. I en slik situasjon vil det være bedre at lovendringen ikke trer i kraft, og at kommersielle initiativ, prosjekteringer og prosjekter kan gjennomføres som i dag.

Med hilsen

For ZERO

Marte Bakken

Teknologisk rådgiver

Einar Wilhelmsen

Avdelingsleder